

Голова секції — д-р екон. наук, професор А.О. Заїнчковський
Секретар секції — канд. екон. наук, доцент Л.М. Закревська

Ауд. В-502

1. СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОГО РИНКУ ПРОДУКЦІЇ ХЛІБОПЕКАРСЬКОЇ ТА МАКАРОННОЇ ГАЛУЗЕЙ УКРАЇНИ

О.О. Бакус

Національний університет харчових технологій

У сучасних економічних умовах, які склалися в Україні постійно з'являються нові підприємства по виробництву хліба та макаронних виробів. Але не всі новостворені об'єкти господарювання можуть ефективно використати наявні у них ресурси і налагодити прибуткову діяльність.

Ринок хліба і макаронних виробів характеризується своєрідною структурою та асортиментним рядом продукції, який дозволяє споживачу в повній мірі задовольняти власні потреби.

Випускається хліб традиційної і покращеної рецептури, булочки та здобні вироби, національні сорти хліба, поліпшені та елітні сорти, вироби функціональні та для людей з особливими потребами.

Макаронні вироби виробляють високого (35 % загального обсягу виробництва), середнього (40 %) і низького (25 %) цінних сегментів. Основний асортимент підприємств — макарони, «ріжки», вермішель, локшина, фігурні вироби. Макаронні вироби підрозділяються на сорти залежно від сорту борошна і додавання наповнювачів. Постійно збільшується випуск фасованої і брендової продукції [1].

У структурі виробництва хліба і борошняних виробів в Україні найбільша частка (до 70 %) припадає на хлібобулочні вироби нетривалого зберігання.

Цей сегмент протягом кількох останніх років знижується. Щорічний спад виробництва хліба пшеничного і житньо-пшеничного у 2010-2012 роках становив у середньому 2,5 %. Натомість зросла частка сухарів та сухого печива. Певною мірою це зумовлено збільшенням експорту виробів сухарних та інших виробів тривалого зберігання великими компаніями.

Темпи зниження обсягів промислового виробництва хлібобулочних виробів, які фактично дорівнюють споживанню, випереджають темпи зниження кількості

населення в Україні. Ємність цього ринку у 2013 р. була нижчою від нормативно необхідної на 66 % і майже вдвічі менша, ніж у 2003 році (табл.1)

Таблиця 1. Рівень забезпеченості населення України хлібобулочними виробами промислового виробництва, %

Показник	Рік										
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Відсоток від нормативного споживання хлібобулочних виробів	48,3	48,1	47,6	45,7	43,3	42,4	39,3	39,0	38,3	36,6	34,0

Сорти хліба вітчизняного промислового виробництва впродовж 2003-2013 рр. знизилася: пшеничного — на 43 %, від 1229 до 706 тис. т; житньо-пшеничного — на 25 %, від 617 до 466 тис. т; житнього — на 88 %, з 134 до 15 тис. тонн. Це в основному пов'язано зі зменшенням кількості населення, зміною структури його харчування, а також із збільшенням пекарень, фаст-фудів, цехів продукції в торговельних мережах, які не обліковуються органами державної статистики, активізацією діяльності ресторанного бізнесу [2].

Найбільші обсяги хлібобулочних виробів у 2013 році вироблялися великими та середніми підприємствами Дніпропетровської області (10,9 % від загального обсягу виробництва), м. Києва (9,6 %), Донецької (8,3 %), Харківської (6,3 %) та Київської (5,7 %) областей. Загалом ці 5 регіонів охоплюють 40,8 % ринку хліба. Водночас, в них проживає 32,9 % населення країни, тобто продукція постачається й в інші регіони України.

На відміну від міст, у багатьох селах продаж хліба й хлібобулочних виробів не завжди налагоджений. Проблема постачання продукції можна вирішувати, застосовуючи пересувні машини і палатки та дотримуючись графіків поставок. Необхідно передбачити можливість безперебійного постачання продукції в умовах бойових дій, стихійних лих тощо. З цією метою розроблено рецептури хлібобулочних виробів з подовженим терміном зберігання, і не лише сухарі та сушки. Напрацювання в цій галузі продовжуються.

Перспективними напрями розвитку ринку хлібних продуктів є:

- забезпечення населення продукцією високої якості з фізіологічно-функціональними властивостями в достатній кількості в межах доступності;
- формування повноцінного конкурентного середовища на продовольчих ринках, створення рівних умов діяльності для всіх підприємств хлібопекарської галузі;
- збільшення обсягів реалізації та розширення асортименту хліба шляхом розробки та впровадження у виробництво інноваційних видів продукції;
- інвестиційно-інноваційний розвиток галузей, впровадження нових технологій. Скорочення частки енергетичних та експлуатаційних витрат при виробництві продукції, застосування альтернативних джерел енергії;
- гармонізація діючого законодавства, розробка та впровадження пакета євроінтеграційних законів, прийняття нової редакції Закону «Про безпечність та якість продукції»;
- суспільний контроль за безпечністю та якістю продукції.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності: Закон України від 01.12.2005 № 3164-ІУ [Електроний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3164-15>.

2. Офіційний сайт Держстату України [Електроний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Науковий керівник — А.О. Заїнчковський, д-р екон. наук.